

ШУМ

Михайло Анатолійович
Kaf.oblik.hif@gmail.com

к.е.н., доцент, завідувач
кафедри, Харківський інститут
фінансів Київського
національного торговельно-
економічного університету

ЯКИМЕНКО

Оксана Євгенівна
oeyakimenko@gmail.com

старший викладач, Харківський
інститут фінансів Київського
національного торговельно-
економічного університету

ЛЕБЕДЕНКО

Аліна Вікторівна

магістрант, Харківський інститут
фінансів Київського національного
торговельно-економічного
університету

УДК 647.1.011.56

КАСОВІ ОПЕРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ**CASH OPERATIONS IN THE CONTEXT OF ACCOUNTING PROCESSES' AUTOMATION AT THE ENTERPRISE**

Статтю присвячено дослідженню методологічних засад організації операцій в касі за умов автоматизації процесу управління грошовими коштами. У статті визначено основні напрями організації та ведення обліку касових операцій, а також можливості сучасних інформаційних систем обліку, що їх забезпечують.

Статья посвящена исследованию методологических основ организации операций в кассе в условиях автоматизации процесса управления денежными средствами. В статье определены основные направления организации и ведения учета кассовых операций, а также возможности современных информационных систем учета, которые их обеспечивают.

The article is devoted to the research of the methodological principles of the organization of operations at the cash desk in the conditions of automation of the cash management process. The article defines the main directions of the organization and keeping of accounting of cash transactions, as well as the capabilities of modern accounting information systems that provide them.

Ключові слова: готівка, інформаційні системи, аудит, управління

Ключевые слова: наличные, информационные системы, аудит, управление

Keywords: cash, information systems, audit, management

ВСТУП

Сучасний бізнес в умовах кризи дуже чутливий до помилок, що можуть супроводжувати процес управління на підприємстві. Автоматизовані системи управління при правильній їх побудові здатні забезпечити належний контроль за різними бізнес-процесами, а також планування діяльності як окремих структурних підрозділів, так і підприємства в цілому. Операції з готівкою на вітчизняних підприємствах є важливою складовою облікових процедур щодо грошових коштів, заборгованостей, капіталу тощо. Отже, питання автоматизації касових операцій є достатньо актуальними. Питання теорії й практики організації обліку грошових коштів та його контролю розглядалися у роботах вітчизняних вчених – економістів: Берези С.Л., Бутинця Ф.Ф., Кужельного М.Ф., Сопка В.В., Шевчука В.О., а також закордонних – Астахова В.П., Нюнберга Х., Палія В.Ф., Сорокіної О.М., Шнейдбана Л.З.

МЕТА РОБОТИ полягає в дослідженні методологічних засад організації операцій в касі за умов автоматизації процесу управління грошовими коштами.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічним та інформаційним підґрунтям статті виступають наукові праці, матеріали періодичних видань та Інтернет-сервісів з питань бухгалтерського обліку, нормативно-законодавчі акти тощо.

Під час проведення дослідження були використані методи дедукції, логічного узагальнення, порівняння, діалектичного аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Облік на підприємствах може вестись зі застосуванням комп'ютерних технологій у бухгалтерському обліку, які значно підвищує продуктивність праці бухгалтерів, підвищує оперативність опрацювання даних і вірогідність ділової інформації, сприяє прийняттю більш об'єктивних фінансових та управлінських рішень.

Для правильної організації операцій з готівкою в умовах застосування автоматизованої інформаційної системи слід враховувати наступне:

- суворе дотримання вимог чинного законодавства в царині готівкового обігу (Положення про ведення касових операцій в національній валюті України, затверджене ухвалою Правління Національного банку

України від 15.12.2004 р. № 637; Постанова НБУ про затвердження Правил використання готівкової іноземної валюти на території України та внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» № 200 від 30.05.2007 р. тощо);

- можливість управління та оперативного контролю за напрямом надходження та використання готівки;

- забезпечення проведення аудиторських процедур.

Згідно з вимогами Положення № 637 реєстрація касових ордерів може здійснюватися і за допомогою комп'ютерних засобів, які забезпечують формування і роздрукування потрібних касових документів. Водночас, у документі «Вкладний аркуш журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів», який формується і роздруковується за відповідний день, забезпечується також формування даних для обліку руху коштів [1]. Отже, самі форми первинних документів (прибуткові та видаткові касові ордери) можуть створюватись за допомогою комп'ютерних засобів, проте їх слід роздрукувати та підписати власноруч.

Щодо касової книги, то підприємства за умови забезпечення належного зберігання касових документів також можуть вести касову книгу в електронній формі за допомогою комп'ютерних засобів.

При цьому, програмне забезпечення, за допомогою якого ведеться касова книга, має забезпечувати візуальне відображення і роздрукування кожної з двох частин аркуша касової книги («Вкладний аркуш касової книги» та «Звіт касира»), які за формою і змістом мають відтворювати форму та зміст касової книги в паперовій формі.

У разі роздрукування «Вкладного аркуша касової книги» у кінці місяця має автоматично роздруковуватися загальна кількість аркушів касової книги за цей місяць, а в разі роздрукування в кінці року – їх загальна кількість за рік. Після роздрукування "Вкладного аркуша касової книги" і "Звіту касира" касир зобов'язаний перевірити правильність складання цих документів, підписати їх і передати «Звіт касира» разом з відповідними касовими документами до бухгалтерії під підпис у «Вкладному аркуші касової книги». «Вкладний аркуш касової книги» протягом року зберігається касиром окремо за кожний місяць.

Після закінчення календарного року (або залежно від потреби) «Вкладний аркуш касової книги» формується в підшивки в хронологічному порядку. Загальна кількість аркушів за рік засвідчується підписами керівника і головного бухгалтера підприємства – юридичної особи, а підшивки формуються в книгу, яка скріплюється відбитком печатки підприємства (юридичної особи). Після закінчення календарного року касова книга на електронних носіях має передаватися для зберігання відповідно до законодавства України [2].

Для забезпечення оперативного контролю, аудиту та аналізу операцій з готівковими коштами слід забезпечити правильне ведення аналітичного обліку. В різних програмних продуктах для цих потреб використовують поняття «субконто» (1С: Підприємство), Dimensions (Microsoft Dynamics NAV) тощо. Так, для

аналітичного обліку такими елементами частіше виступають:

- контрагенти (постачальники, покупці, засновники);
- співробітники;
- тип документа/ вид операції (надходження, видача з деталізацією за напрямками);
- валюта операції;
- документ – підстава для здійснення операції (рахунок, договір, відомість тощо).

Проте, аналітика може бути доповнена, виходячи із потреб користувачів.

Інформація за даними аналітичного обліку найчастіше використовується для аналізу руху грошових коштів та формування рекомендацій щодо оптимізації готівкових грошових потоків.

Окрім цього, кожен програмний продукт забезпечує формування звітних форм щодо наявності грошових коштів, наприклад: Аналіз рахунку, Аналіз грошового обігу, Картка рахунку, субконто тощо.

У процесі аудиту операцій з грошовими коштами необхідно розв'язати такі основні завдання [3]:

1) ознайомитися з умовами зберігання готівки та інших грошових документів у касі;

2) вивчити фактичний порядок документального оформлення операцій з надходження і вибуття грошових коштів, ведення касової книги та книги реєстрації грошових документів, обліку касових операцій;

3) установити законність і достовірність операцій з надходження і списання коштів з банківських рахунків та правильність їх відображення.

Також завданням аудиту і контролю касових операцій є перевірка [3]:

1) забезпечення умов зберігання готівки та інших цінностей в касі;

2) дотримання порядку документального оформлення надходження грошей до каси та їх видачі;

3) дотримання ліміту каси;

4) своєчасності та повноти оприбуткування готівки;

5) стану обліку касових операцій;

6) відповідності сум залишків і оборотів по виписках банку сумах в доданих первинних документах, облікових реєстрах та звітності;

7) своєчасності розрахунків з бюджетом, цільовими фондами та іншими контрагентами;

8) величини, характеру і динаміки дебіторської і кредиторської заборгованостей та причин їх утворення.

Сучасні програми автоматизації обліку здатні забезпечувати вирішення завдань аудиту завдяки правильній побудові процедур на всіх етапах облікового процесу.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновок, що при обранні автоматизованої форми ведення касових операцій задовольняються різноманітні потреби як бухгалтерського обліку, аудиту, так і потреби менеджменту щодо управління декількома напрямками: грошовими потоками, дебіторською та кредиторською заборгованістю тощо.

Список використаних джерел

1. Положення про ведення касових операцій у національній валюті України [Електронний ресурс] : Інструкція затверджена Постановою Правління НБУ від 15 грудня 2004 року № 637. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2009_04_29/an/36/RE10320.html

2. Касові операції: оформляємо правильно [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua/show/1bid03145.html>

3. Пшенична А.Ж. Аудит: Навчальний посібник / А.Ж. Пшенична. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.